

Sygn. akt IV U 1084/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 października 2015r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Jacek Witkowski
Protokolant	stażysta Renata Olędzka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 października 2015r. w S.

odwołania K. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 2 września 2014 r. Nr (...)

w sprawie K. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie nauki w szkole

oddala odwołanie.

Sygn. akt IV U 1084/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 2 września 2014 r. Nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., na podstawie art. 180 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, odmówił K. O. od dnia 1 lipca 2014 r. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie uczęszczania do szkoły, powołując się na orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 25.08.2014 r., która stwierdziła, że wnioskodawczyni nie jest niezdolna do pracy.

Odwołanie od ww. decyzji złożyła K. O., wskazując, iż występujące u niej schorzenia, w tym m.in. choroba C. – stan po dwukrotnej operacji gruczołaka przysadki oraz radioterapii, wielohormonalna niedoczynność przysadki, tarczycy i gonad, powikłania związane z tymi chorobami (tj. cholesterolemia i cukrzyca), nie pozwalają jej normalnie funkcjonować, a tym bardziej podjąć zatrudnienia (odwołanie, k. 1-2 a.s.). W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, powołując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji, a także wskazując, że odwołanie nie wnosi nowych dowodów faktycznych lub prawnych pozwalających na zmianę decyzji (odpowiedź organu rentowego na odwołanie, k. 4-5 akt sprawy).

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Ubezpieczona K. O., ur. (...), od 14 roku życia cierpi na chorobę C.. Renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy dla ucznia została przyznana ubezpieczonej decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, bowiem ubezpieczona orzeczeniem Komisji Lekarskiej została zaliczona do I grupy inwalidzkiej. Inwalidztwo powstało w czasie uczęszczania do szkoły ponadpodstawowej na dzień 1 sierpnia 1995 r. Ubezpieczona była uprawniona do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy powstałej w czasie uczęszczania do szkoły do dnia 30 czerwca 2014 r. (decyzja z dnia 17.07.2012r., k. 138 a.r.). Wnioskodawczyni posiada wykształcenie wyższe pedagogiczne.

Ubezpieczona K. O. dnia 30 czerwca 2014 r. wystąpiła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z wnioskiem o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy (wniosek, k. 141 a.r.). Rozpoznając powyższy wniosek organ rentowy skierował wnioskodawczynię na badanie przez Lekarza Orzecznika ZUS, który w orzeczeniu z 25.07.2014 r. ustalił, że ubezpieczona nie jest niezdolna do pracy (k. 143 a.r.). Z uwagi na złożony sprzeciw od ww. orzeczenia, wnioskodawczyni została skierowana na badanie przez Komisję Lekarską ZUS, która stwierdziła u niej następujące schorzenia: stan po dwukrotnym leczeniu operacyjnym przysadki z powodu gruczolaka w 1994 r. i 1995 r. oraz jej napromienianiu; cukrzycę typu 2 – leczoną lekami doustnymi oraz chorobę wrzodową (k. 34v a.l.). Orzeczeniem z dnia 25.08.2014 r. Komisja Lekarska Zakładu stwierdziła, że ubezpieczona nie jest niezdolna do pracy (k. 149 a.r.). Na podstawie powyższego orzeczenia, zaskarżoną decyzją z 2 września 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonej od dnia 01.07.2014 r. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie uczęszczania do szkoły (k. 150 a.r.).

Zgodnie z treścią art. 180 ust. 1 pkt 1 w zw. z art 195 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748 j.t.) osoby, którym w dniu wejścia w życie ustawy przysługują emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinne na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), zachowują prawo do tych świadczeń w wysokości ustalonej przed dniem wejścia w życie ustawy. Jak stanowi zaś art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, uczniom szkół ponadpodstawowych, studentom szkół wyższych i uczestnikom studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej, którzy stali się inwalidami I lub II grupy w czasie uczęszczania do szkoły lub odbywania studiów, przysługuje prawo do renty inwalidzkiej.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 5 lipca 2001 roku, sygn. III ZP 10/01, wskazał, że osoba uprawniona do renty przyznanej na podstawie art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin nie zachowuje prawa do tego świadczenia w przypadku zmiany stopnia niezdolności do pracy z całkowitej na częściową, po dniu 1 stycznia 1999 r. (OSNP 2001/23/694). W uzasadnieniu powołanej uchwały wyjaśniono, że sytuacja prawna uległa istotnej zmianie z dniem 1 stycznia 1999 r. po wejściu w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, która przewidując prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, nie reguluje prawa do dotychczasowej, tak zwanej renty uczniowskiej. Brak w niej odpowiednika art. 63 uchylonej ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. W dniu wejścia w życie obecnie obowiązującej ustawy o emeryturach i rentach z FUS, status wnioskodawczyni nie uległ jednak zmianie. Zachowała ona prawo do pobieranego świadczenia (art. 180 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS), zaś prawo to - na ogólnych zasadach (art. 101 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) - mogło ustać, gdyby ustał którykolwiek z warunków wymaganych do uzyskania tego prawa, w tym warunek zasadniczy, a więc gdyby stan zdrowia wnioskodawczyni uległ poprawie w stopniu, który obecnie nie czyni jej całkowicie niezdolną do pracy, także okresowo. Wiąże się to z art. 107 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, stanowiącym że prawo do świadczeń uzależnionych od niezdolności do pracy ulega zmianie, jeżeli w wyniku badania lekarskiego ustalono zmianę stopnia niezdolności do pracy, brak tej niezdolności lub jej ponowne powstanie. Fakt, że obecnie obowiązujące przepisy nie przewidują prawa do tzw. renty uczniowskiej, nie oznacza, że można pozbawić nabytego w przeszłości - zgodnie z przepisami - prawa do takiego świadczenia. Co za tym idzie, osoby, które nabyły prawo do ww. renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy powstałej w czasie uczęszczania do szkoły, zachowują prawo do tego świadczenia, jeżeli w dalszym ciągu są całkowicie niezdolne do pracy (niezdolność ta nie została przerwana), także wtedy, gdy

niezdolność do pracy ma charakter okresowy. Choć przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nie pozwalają obecnie przyznać prawa do takiego świadczenia osobie, która stała się całkowicie niezdolna do pracy po dniu 1 stycznia 1999 r., a więc po wejściu w życie ww. ustawy, to nie mogą jednak pozbawiać prawa do świadczenia uprzednio zgodnie z prawem przyznanego (zob. uchwała SN z dnia 5 lipca 2001 r., III ZP 10/01, OSNP 2001/23/694).

Całkowita niezdolność do pracy jest zatem warunkiem koniecznym do przyznania prawa do tzw. renty uczniowskiej, bowiem w obowiązującym stanie prawnym odpowiada ona I lub II grupie inwalidów wskazanych w ustawie z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Mając na uwadze powyższe rozważania, rozstrzygnięcie o zasadności odwołania wnioskodawczyni od decyzji organu rentowego z dnia 2.09.2014 r. wymagało zatem ustalenia, czy ubezpieczona po 30 czerwca 2014 r. w dalszym ciągu pozostaje całkowicie niezdolna do pracy. W tym celu Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy o specjalnościach odpowiadających schorzeniom ubezpieczonej.

Biegła diabetolog w sporządzonej opinii stwierdziła u K. O. cukrzycę typu 3-ciego oraz gruczolaka przysadki – wielohormonalna niedoczynność przysadki, jednocześnie uznając ubezpieczoną za zdolną do pracy. Biegła wyjaśniła, że o niezdolności do pracy chorych na cukrzycę decyduje występowanie i nasilenie chorób współistniejących i przewlekłych powikłań cukrzycy. U opiniowanej nie stwierdzono przewlekłych powikłań cukrzycy, nie była również hospitalizowana z powodu niewyrównania cukrzycy. Zdaniem biegłej, chora wymaga stałej opieki diabetologicznej, przyjmowania leków przeciwko cukrzycowym oraz okresowych hospitalizacji, jednak naruszenie sprawności organizmu ubezpieczonej ze względu na cukrzycę nie powoduje utraty zdolności do pracy (opinia, k. 11-11v a.s.). Organ rentowy nie kwestionował ww. opinii biegłej diabetolog. Pełnomocnik ubezpieczonej wskazał zaś, że biegła nie wypowiedziała się w wystarczający sposób na temat choroby wnioskodawczyni, co czyni opinię niekompletną. Niemniej jednak nie składał wniosków dowodowych w zakresie uzupełnienia ww. opinii biegłej diabetolog, lecz wniósł o powołanie biegłego z zakresu endokrynologii (k. 22 a.s.).

Po zapoznaniu się z dokumentacją medyczną, w tym dodatkową dokumentacją lekarską z Poradni Endokrynologicznej, oraz przeprowadzeniu badania podmiotowego i przedmiotowego ubezpieczonej biegły lekarz endokrynolog w opinii z dnia 27.05.2015 r. stwierdził u K. O. następujące schorzenia: chorobę C. (stan po dwukrotnej niekompletnej operacji usunięcia gruczolaka przysadki mózgowej wydzielającego hormon adrenokortykotropowy – (...), stan po naświetlaniu przysadki mózgowej promieniami X z jej wtórną, wielohormonalną niedoczynnością), podejrzenie obecności mikrogruczolaka przysadki mózgowej (negatywna diagnostyka w kierunku nawrotu autonomicznego wydzielania hormonów tropowych), cukrzycę typu 3-ciego, przewlekłe zapalenie zatok przynosowych, skrzywienie przegrody nosa, perforację przegrody nosowej oraz chorobę wrzodową dwunastnicy. W ocenie biegłego, adekwatna substytucja hormonalna stosowana przez opiniowaną nie spowodowała całkowitego wyleczenia (terapia hormonalna jest dożywotnia), jednak pozwoliła na zakwalifikowanie badanej jako częściowo niezdolnej do pracy. Wobec powyższego powołany biegły nie uznał wnioskodawczyni za całkowicie niezdolną do pracy, ale stwierdził, iż ubezpieczona pozostaje częściowo niezdolna do pracy w okresie od 01.07.2014 r. do 30.06.2016 r. (opinia, k. 29-30 a.s.).

Na rozprawie w dniu 21 lipca 2015 r. pełnomocnik ubezpieczonej zgodził się z opinią biegłego lekarza endokrynologa, jednocześnie modyfikując odwołanie i wnosząc o ustalenie częściowej niezdolności do pracy ubezpieczonej na okres od 01.07.2014 r. do 30.06.2016 r. (k. 42-42v a.s.). Organ rentowy zakwestionował wnioski płynące z opinii biegłego endokrynologa, wskazując, że biegły w swojej opinii nie odniósł się do poziomu kwalifikacji ubezpieczonej, a także nie wykazał znacznego naruszenia sprawności organizmu uzasadniającego orzeczenie częściowej niezdolności do pracy, bowiem sam fakt substytucji hormonalnej nie daje podstaw do takiego orzeczenia (k. 36, 38 a.s.).

Odnosząc się do zastrzeżeń zgłoszonych przez organ rentowy biegły lekarz endokrynolog w pisemnej opinii uzupełniającej wyjaśnił, że do 2014 r. przyczyną uznania ubezpieczonej jako całkowicie niezdolnej do pracy wg. kolejno orzekających Lekarzy Orzeczników ZUS było przebycie dwukrotnej operacji przysadki z uzupełniającą radioterapią

z powodu choroby C. i powikłań, które wystąpiły po leczeniu, a także konieczności stałej substytucji hormonalnej i oszczędzającego trybu życia. Ponadto biegły wskazał, że konieczność dożywotniej substytucji hormonalnej z niepomyślnym rokowaniem co do wyleczenia bez poprawy od ostatniego badania przez Lekarza Orzecznika ZUS kwalifikuje wnioskodawczynię jako co najmniej częściowo niezdolną do pracy z przyczyn endokrynologicznych (opinia uzupełniająca, k. 44-45 a.s.).

W postępowaniu, którego przedmiotem jest przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, koniecznym jest ustalenie stanu zdrowia osoby ubezpieczonej, z którym to stanem związana jest przedmiotowa niezdolność do pracy. Natomiast stan zdrowia osoby ubezpieczonej bezsprzecznie jest okolicznością, dla której ustalenia, niezbędne są wiadomości specjalne w rozumieniu art. 278 § 1 k.p.c., wymagające udziału w procesie biegłych lekarzy sądowych. Kluczowa dla tego rodzaju spraw okoliczność stanu zdrowia oraz związana z nim niezdolność do pracy – w przypadku sporu co do tej okoliczności - nie może być ustalana przez Sąd samodzielnie lub wyłącznie na podstawie innych dowodów zgłoszonych przez strony postępowania. Ocena niezdolności do pracy w zakresie wymagającym wiadomości specjalnych musi znaleźć oparcie w dowodzie z opinii biegłych posiadających odpowiednią wiedzę medyczną adekwatną do rodzaju schorzeń ubezpieczonego (por. wyrok SA w Poznaniu z dnia 17 czerwca 2014 r. III AUa 1769/13, LEX nr 1509065; wyrok SA w Lublinie z dnia 31 marca 2015 r., III AUa 74/15, LEX nr 1667611).

Przy ocenie opinii wydanych w niniejszej sprawie Sąd miał na uwadze, iż opinia biegłych podlega, jak inne dowody ocenie według art. 233 § 1 k.p.c., lecz odróżniają ją szczególne kryteria oceny. Stanowią je zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej wniosków. Przedmiotem opinii biegłego nie jest przedstawienie faktów, lecz ich ocena na podstawie wiedzy fachowej (wiadomości specjalnych). Nie podlega ona zatem weryfikacji, jak dowód na stwierdzenie faktów, na podstawie kryterium prawdy i fałszu. Zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c., Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego.

Analizując opinie biegłych lekarzy diabetologa i endokrynologa, jak również opinię uzupełniającą biegłego endokrynologa sporządzoną z uwagi na zastrzeżenia zgłoszone przez organ rentowy, Sąd doszedł do przekonania, że stanowią one miarodajny dowód w sprawie, gdyż wydane zostały przez lekarzy o specjalnościach odpowiadających schorzeniom ubezpieczonej, a ponadto poprzedzone zostały analizą dokumentacji lekarskiej wnioskodawczynie i jej badaniem przedmiotowym. Opinie oraz pisemna opinia uzupełniająca są spójne i logiczne. Biegli lekarze wnikliwie zapoznali się z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie, przebadali ubezpieczoną, a także sporządzili należycie uzasadnienia swoich stanowisk. W ocenie biegłej diabetolog, naruszenie sprawności organizmu ubezpieczonej ze względu na cukrzycę ma charakter przewlekły i jest związane z chorobą podstawową – gruczołakiem przysadki i jej leczeniem, jednak nie powoduje utraty zdolności do pracy. Zdaniem zaś biegłego lekarza endokrynologa, schorzenia endokrynologiczne, powodujące konieczność dożywotniej substytucji hormonalnej z niepomyślnym rokowaniem co do całkowitego wyleczenia, sprowadzają na ubezpieczoną okresową częściową niezdolność do pracy, trwającą od 01.07.2014 r. do 30.06.2016 r., jednocześnie biegły nie uznał K. O. za całkowicie niezdolną do pracy. Ostatecznie żadna ze stron postępowania nie kwestionowała wniosków płynących z ww. opinii.

Jak już wskazano, osoba uprawniona do renty z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie nauki w szkole (tj. przyznanej na podstawie art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin) nie zachowuje prawa do tego świadczenia w przypadku zmiany stopnia niezdolności do pracy z całkowitej na częściową, po dniu 1 stycznia 1999 r. Z uwagi, że w niniejszej sprawie żaden z powołanych biegłych nie uznał ubezpieczonej za całkowicie niezdolną do pracy po dniu 30 czerwca 2014 r., tym samym ustalił zasadniczy warunek do przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie uczęszczania do szkoły. Biegli lekarze jednoznacznie stwierdzili, że stan zdrowia wnioskodawczynie od dnia 1 lipca 2014 r. nie czyni jej całkowicie niezdolną do pracy, a jedynie okresowo częściowo niezdolną do pracy z przyczyn endokrynologicznych. Co za tym idzie, w ocenie Sądu, zaskarżona decyzja organu rentowego z 02.09.2014 r. jest prawidłowa.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., odwołanie podlegało oddaleniu.